

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

SEPTEMBRIS 2025

Latvijā:

- Kā katru gadu, arī šogad Latvijā septembra otrajā svētdienā svinēja **Tēva dienu**, un lai atzīmētu šo dienu un aktualizētu dažādus izaicinājumus, ar ko ikdienā saskaras tēvi, tika rīkoti dažādi pasākumi.
- 14. septembrī vecāku organizācija “Mammām un Tētiem” rīkoja **Tēva dienas svētku gājieni un festivālu**, kas šogad iesākās ar Nacionālo Bruņoto Spēku karavīru iesvētīšanu goda sargu kārtā. Pasākums turpinājās Vērmanes dārzā ar radošām darbnīcām, spēlēm un citām aktivitātēm. Tāpat kā katru gadu organizācija rīkoja arī “Tēvu sapulci”, kuras šīgada tēma bija **“Ģimenes tradīcijas un vērtības”**. Sapulcē piedalījās labklājības ministrs Reinis Uzulnieks, un tās dalībnieki diskutēja par tradīciju lomu ģimenes dzīvē un vērtībām, kuras vecāki nodod saviem bērniem.
- Kultūrvietā M/Darbnīca 14.septembrī Biedrība “Kreatīvās attīstības telpa” sadarbībā ar biedrību “Tēvi” rīkoja **svētku dienu ģimenēm**, kultūrvietas telpās un pagalmā bija iespēja piedalīties diskusijās, spēlēs, darbnīcās kā arī klausīties pazīstamu mūziķu koncertus.
- No 8.09. līdz 14.09. Bērnu aizsardzības centra (BAC) bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis 116111 rīkoja kampaņu tēvu atbalstam **"Uzticības tālrunis tēviem"**. Kampaņa sniedza tēviem iespēju ar uzticības tālruņa konsultantiem pārrunāt dažādus jautājumus, kas saistīti ar tēva lomu bērna dzīvē, kā arī atgādināja, ka uzticības tālrunis darbojas visu diennakti un ir pieejams katram, kam nepieciešams atbalsts.

-
- **LV Portāls rakstā** raksturota tendence - tēvu loma ģimenes dzīvē kļūst arvien redzamāka - lēnām pieaug vecāku pabalstu saņemošo tēvu skaits, uzlabojas izpratne par to, kāda nozīme ir tēva klātbūtnei bērnu audzināšanā un ikdienas dzīvē.
 - Latvijas Radio “Ģimenes studijā” sarunā **“Vīriešu iniciācija mūsdienās: vai kļūt par tēvu nozīmē arī kļūt par vīrieti?”** eksperti sarunājās par mūsdienu vīriešu izaicinājumiem sabiedrībā un tēva lomas nozīmi.
 - Raidierakstā “Vēl viena perspektīva” 13.septembrī viesojās psihoterapeits Ernests Pūliņš. Sarunā **“#25 Emocionāli nepieejams tēvs”** eksperts skaidroja tēva klātbūtnes nozīmi ģimenē, tēvu emocionālās vajadzības un veselīgas ģimenes plašāku ietekmi uz sabiedrību.
 - Lai nodrošinātu individuāli piemērotu atbalstu no vardarbības cietušiem senioriem, cilvēkiem ar redzes, dzirdes vai kustību traucējumiem, vai cilvēkiem, kam ir paaugstināts risks ciest no vardarbības, Labklājības ministrija aicina biedrības, nodibinājumus un komersantus **līdz 10.novembrim pieteikt projektus** jaunu atbalsta pakalpojumu izveidei vai esošo atbalsta pakalpojumu pilnveidei.
 - **Latvijas Banka veikusi pētījumu par 9. klašu skolēnu finanšu prātību**, aptaujājot par zināšanām, uzvedību un attieksmi. Pētījumā secināts, ka meitenēm ir ievērojami zemāki rezultāti zināšanu un attieksmes jautājumos kā zēniem, kā arī atšķiras rezultāti starp novadiem, reģionu un valstspilsētu skolām, ģimenes ieradumiem un citiem apstākļiem.
 - **OECD 2025. gada ziņojumā “Education at a glance”** secināts, ka Latvijā sievietes ar augstāko izglītību vecumā no 25-34 gadiem un 45-54 gadiem pelna vidēji tikai 67% no vīriešu algām. Šī atšķirība ir ievērojami lielāka kā OECD valstu vidējais rādītājs - 83% vecumā no 25-34 gadiem, un 76% vecumā no 45-54 gadiem.
 - Publicēts sarunas **"Kad internets kļūst par skolotāju: jaunie vīrieši un ekstrēmisma vilinājums"** ieraksts no šīs vasaras sarunu festivāla “Lampa”. Diskusijā eksperti apsprieda mizogīnijas, ekstrēmisma un toksiskās vīrišķības ideju ietekmi uz pusaudžiem, un kā intereneta vide maina jauniešu attieksmes.

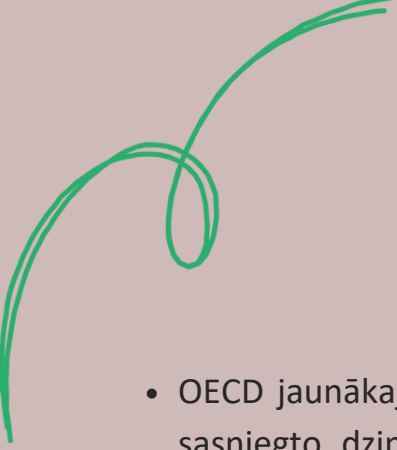

- Saeima 18. septembrī, pirmajā lasījumā atbalstīja izmaiņas Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā. Izmaiņas paredz vienkāršāku kārtību parāda atmaksai kā arī efektīvāku parādnieku uzraudzību. Šobrīd Uzturlīdzekļu garantiju fondam ir gandrīz 42 tūkstoši parādnieku un kopējais parāds sasniedz 572,9 miljonus eiro. Lai likums stātos spēkā, tas vēl divos lasījumos jāpieņem Saeimā.
- Raidierakstā “Vēl viena perspektīva” 6.septembrī epizodē “#24 Ievilināšana un robežas: kā pasargāt bērnus” piedalījās Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta projekta “Atbalsta instrumenti vardarbības ģimenē mazināšanai” vecākā eksperte Madara Mazjāne, un skaidroja par attiecību nozīmi bērnu un pusaudžu dzīvē, un vecāku iespējām pasargāt bērnus no ievilināšanas.
- Biedrība “Riga Tech Girls” aicina līdz 12.oktobrim pieteikties mentoringa programmai gan sievietēm, kas nesen uzsākušas karjeru IT nozarē, gan pieredzējušām profesionālēm, kuras vēlas turpināt attīstību. Programma ilgs sešus mēnešus, un tās laikā katra dalībiece ar mentoru palīdzību izvirzīs un īstenos savus mērķus, piedalīsies darbnīcās un kopienas pasākumos.

E i r o p ā :

- Ukrainas Sieviešu Fonds kopā ar ES partneriem veicis pirmo **Dzimumu līdztiesības indeksa pētījumu**. Pētījums rāda, ka Ukraina ir spērusi vairākus nozīmīgus soļus dzimumu līdztiesības jomā, un ar rezultātu 61,4 punkti no 100, tā ES valstu starpā ierindotos 20.vietā. Latvijai ir 62,6 punkti un 19. vieta starp 28 valstīm. Starp nozīmīgiem sasniegumiem pētījumā minēta aktīva sieviešu iesaiste gan darba tirgū, gan valsts aizsardzībā, kā arī brīvprātīgajā darbā.
- Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts publicējis **ziņojumu par dzimumu stereotipu lomu ES valstu rīcībpolitikas veidošanā un ieviešanā**. Būtiskas atšķirības novērojamas nodarbinātībā - darba tirgū iesaistīti 81% vīriešu un 71% sieviešu, bet 28% sieviešu strādā nepilna laika darbu, kamēr vīrieši tikai 8%. Augstāko izglītību iegūst 50% sieviešu un 39% vīriešu, tāpat dzimumu nevienlīdzība vērojama augstākās izglītības nozarēs - izglītībā un veselībā un aprūpē 75% absolventu ir sievietes, bet STEM jomās 67% absolventu ir vīrieši. Ziņojumā apkopota statistika arī par veselību, vardarbību, līderību un citām jomām.
- **Ziemeļvalstu ministru padomes publikācijā** apskatītas Ziemeļvalstu pieredzes bērnu kopšanas prombūtnes praktiskajā ieviešanā, atšķirības starp valstīm un iemesli dažādajiem risinājumiem. Autori analizē sasniegumus dzimumu līdztiesībā, vēl nepieciešamo progresu un dažādos faktorus, kas to ietekmē.
- **Ziemeļvalstu Dzimumu līdztiesības fonds** jau 13. reizi rīkoja projektu konkursu, tajā no 35 pieteiktajiem projektiem finansējumu saņems 7. Projekti pievērsīsies tādām tēmām kā tehnoloģiju un interneta ietekme uz dzimumu līdztiesību, dzimumu lomu krīzes situācijās, sāmu kopienu tradīcijām un attieksmēm pret dzimumu līdztiesību un sociālo dialogu, naida runu internetā, ekonomisko aktivitāti un reprezentāciju masu medijos.
- Dānijā tiek gatavoti **papildinājumi digitālo autortiesību likumā**, kas ierobežotu tā saukto “deepfake” jeb mākslīgā intelekta rīku veidotu reālistisku cilvēku atveidojumus video, audio vai citos formātos. “Deepfake” saturs kļūst arvien izplatītāks un ar mākslīgā intelekta rīku pieejamību, arvien vieglāk veidojams, un var būt gan izklaidējošs, gan manipulatīvs un bīstams.

-
- OECD jaunākajā publikācijā **“Dzimumu līdztiesība mainīgā pasaulē”** iezīmē līdz šim sasniegto dzimumu līdztiesības jomā ES un OECD valstīs, un apkopo datus par pašreizējo situāciju un nākotnes perspektīvu. Starp lielākajiem izaicinājumiem minēta nodarbinātība, izglītība, riski digitālajā transformācijā, kā arī vardarbības un nabadzības riski.

P a s a u l ē :

- **Pasaules Bankas publikācijā apkopotas metodes un pieejas katastrofu seku likvidēšanā,** ņemot vērā dzimumu atšķirības un vajadzības. Publikācijā skaidroti paaugstinātie riski un nepieciešamās rīcības, lai veicinātu efektīvu sabiedrības iesaisti katastrofu seku likvidēšanā un turpmākajā noturībā.
- Pasaules Banka publicējusi kopsavilkumu par **dzimumu līdztiesības integrēšanu infrastruktūras plānošanā un uzturēšanā,** uzsverot iekļaujošas un pielāgotas infrastruktūras nozīmi sieviešu un cilvēku ar invaliditāti dzīvēs. Publikācijā sniegti ieteikumi, lai veicinātu sieviešu nodarbinātību enerģētikā, ūdenssaimniecībā un citās jomās, kā arī lai iekļautu mājsaimniecību praktiskās vajadzības plānošanā.
- Taliban administrācija Afganistānā **aizliegusi gandrīz 700 mācību grāmatu, no tām 140 ir sieviešu autoru grāmatas.** Aizliegtas arī 18 universitāšu programmas, vēl vairākas tiek izvērtētas. Aizliegumi ir daļa no plašas Taliban kampaņas, ar mērķi ieviest šauru šariata likuma izpratni un praksi Afganistānā, tai skaitā ierobežojot sieviešu un meiteņu iespējas iegūt izglītību un piedalīties sabiedriskajā dzīvē.